

είμαστε
γονείς

Γονείς σε ρόλο... διαιτητή!

Της Κωνσταντίνας Γκόλτσιου,
παιδιάτρου-αναπτυξιολόγου, δρ Πανεπιστημίου Αθηνών, kgkoltsi@otenet.gr

Η αντιζηλία μεταξύ αδελφών αποτελεί αναπόφευκτο γεγονός της αυτογνωσίας και ωρίμανσης των παιδιών. Την ίδια στιγμή όμως είναι και διαδικασία μέσω της οποίας μαθαίνουν να φροντίζουν το ένα το άλλο. Παρ' όλα αυτά, για τους γονείς είναι εξαιρετικά δύσκολο να μην λαμβάνουν μέρος στη διαμάχη των παιδιών τους. Γιατί όμως;

Σύμφωνα με τον ψυχαναλυτή Erick Erickson, αυτό ίσως οφείλεται στο αίσθημα «ανεπάρκειας» που αντιμετωπίζουν πολλοί γονείς όταν έχουν περισσότερα του ενός παιδιά. Όταν τα παιδιά καβγαδίζουν, μια λανθάνουσα ενοχή κάνει τους γονείς να νιώθουν ότι πρέπει να προστατέψουν το ένα ή το άλλο. Έτσι, γρήγορα η κατάσταση μεταμορφώνεται σε «τρίγωνο». Η διαμάχη των παιδιών κατά κάποιον τρόπο συντηρείται από την ανάμειξη των γονιών τους. Όταν ένα καινούργιο μωρό έρχεται στο σπίτι, το πρώτο παιδί θυμώνει στους γονείς του γιατί το «εγκατέλειψαν». Στη συνέχεια, καθώς το μωρό αρχίζει να μεγαλώνει και να ανακατεύεται στα παιχνίδια του μεγαλύτερου, εκείνος βρίσκει τρόπους να του φέρεται άσχημα για να προκαλέσει την προσοχή των γονιών του. Σκεφτείτε πως το να μάθει κανείς να ζει και να μοιράζεται μέσα σε μια οικογένεια είναι ένα από τα πιο σημαντικά πράγματα, και δεν το διδασκόμαστε συχνά στις μέρες μας. Δεν χρειάζεται τόσο να ανησυχούμε πώς θα προστατεύσουμε το παιδί μας από το αίσθημα της αδελφικής ζήλειας, αλλά να προσπαθούμε να το κάνουμε να νιώσει υπεύθυνο για το αδελφάκι του και για την ευτυχία της οικογένειας. Ένα μεγαλύτερο παιδί μπορεί να βοηθήσει τους γονείς του να ντύσουν, να ταΐσουν ή να αλλάξουν το μωρό, κι αυτή η ευθύνη θα του δώσει τη χαρά της προσφοράς και της φροντίδας, αλλά και την ικανοποίηση ότι οι γονείς του πιστεύουν πραγματικά ότι «είναι μεγάλο παιδί» και δεν του το λένε απλά για να το αποτρέψουν να πειράζει το μικρότερο αδελφάκι του.

Διαφορετικά παιδιά, διαφορετική προσέγγιση

Οι γονείς συχνά αναρωτιούνται πώς θα μπορούσαν να φέρονται στα παιδιά τους με τον ίδιο τρόπο για να μην μαλώνουν μεταξύ τους. Η απάντηση είναι: Δεν μπορείτε! Κάθε παιδί έχει τη δική του προσωπικότητα και χρειάζεται διαφορετικό τρόπο προσέγγισης και διαπαιδαγώγησης, και οφείλετε να τους υπενθυμίζετε συχνά ότι η συμπεριφορά σας μερικές φορές είναι διαφορετική γιατί εκείνα είναι διαφορετικοί άνθρωποι.

Όλοι ξέρουμε ότι αυτή η διαφορετική συμπεριφορά οφείλεται και στη διαφορετική σειρά γέννησης ενός παιδιού: Το πρωτότοκο παιδί θα είναι πάντα ξεχωριστό για τους γονείς του με ό,τι αυτό συνεπάγεται: δέχεται πρώτο όλη την αποκλειστική αγάπη και φροντίδα τους αλλά και τις συνέπειες των λαθών της απειρίας και ανασφάλειάς τους. Θα του/της δοθεί από νωρίς υπευθυνότητα για τη φροντίδα των μικρότερων αδελφών του/της και αυτό θα κρατήσει και στα χρόνια της ενήλικης ζωής.

Το δεύτερο παιδί νιώθει πάντα παράπονο γιατί «έρχεται δεύτερο». Το συναίσθημα, μάλιστα, είναι εντονότερο αν είναι και μεσαίο παιδί. Αυτό όμως το παράπονο θα το κάνει περισσότερο ανταγωνιστικό και διεκδικητικό, και συχνά οι γονείς θα αναρωτιούνται πώς καταφέρνει να αποκτά πράγματα που στο πρώτο παιδί κατάφεραν να αρνηθούν. Επίσης, τα μεσαία παιδιά μαθαίνουν πολύ νωρίς στη ζωή τους να κάνουν τους «διαμεσολαβητές».

Τα τελευταία στη σειρά, τα μικρότερα παιδιά, νιώθουν συχνά ότι βρίσκονται χαμηλά στην πυραμίδα της οικογένειας, αυτό όμως αντισταθμίζεται από το γεγονός ότι έχουν «πολλούς γονείς», καθώς και τα αδέρφια τους αναλαμβάνουν τη φροντίδα και διαπαιδαγώγησή τους. Είναι σημαντικό όμως να μάθουν από νωρίς ότι δεν είναι «μωρά» και να αποκτήσουν και εκείνα συμμετοχή και ευθύνες μέσα στην οικογένεια. Οι παραπάνω διαφορές γίνονται κάποιες φορές εντονότερες όταν τα αδέρφια είναι διαφορετικού φύλου, οπότε επιδρούν τα διαφορετικά κοινωνικά στερεότυπα με τα οποία ανατρέφονται.

Θυμηθείτε:

- Αν εσείς δεν νιώθετε ενοχές για τον διαφορετικό τρόπο που μεγαλώνετε τα παιδιά σας, λόγω των διαφορετικών συναισθημάτων που νιώθετε για εκείνα (χωρίς ποτέ να εννοείται ότι αγαπάτε το ένα λιγότερο από το άλλο), τότε και εκείνα δεν θα εισπράττουν αρνητικά μηνύματα.
- Αποφεύγετε να ανακατεύετε στους καβγάδες τους. Πείτε τους: «δεν ξέρω ποιος έχει δίκιο και ποιος άδικο. Θα χρειαστεί να τα βρείτε μόνοι σας» και βγείτε από το δωμάτιο, ενώ συνεχίζετε να επαγρυπνείτε για την ασφάλειά τους. Αν συνεχίζουν και επιμένουν να ζητούν από εσάς να επέμβετε, καθίστε κάτω μαζί τους και πείτε τους: «Ωραία, τι με συμβουλευετε να κάνω για να τα βρείτε;» Έτσι, θα τους κάνετε να καταλάβουν το δίλημμα που αντιμετωπίζετε και να νιώσουν περισσότερο υπεύθυνα για τις πράξεις τους.
- Επιβραβεύστε την καλή και αδιαφορήστε για την αρνητική συμπεριφορά.
- Συχνά βοηθάει να καλείτε στο σπίτι φίλους του καθενός για να παίξουν.
- Είναι επίσης σημαντικό να έχουν την ίδια συμπεριφορά και οι υπόλοιποι συγγενείς μέσα στο σπίτι.
- Τέλος, κάθε γονιός θα πρέπει να αφιερώνει λίγο ξεχωριστό χρόνο με κάθε παιδί μόνο του στο τέλος της εβδομάδας, όπου θα είναι όλος δικός του.

Ειδικά για τα δίδυμα αδελφάκια, θυμηθείτε:

- Κάθε παιδί έχει ανάγκη να το αγαπούν γι' αυτό που είναι και όχι γιατί είναι δίδυμο και μοιάζει τόσο πολύ στο αδερφάκι του.
- Πολύ συχνά τα δίδυμα αναπτύσσουν σχέσεις ανταγωνισμού ή αλληλεξάρτησης: ο ένας είναι ο αρχηγός και ο άλλος ο ακόλουθος.
- Έτσι μόνο θα μπορέσουν να εξατομικευθούν, δηλαδή να διαφοροποιηθούν και να εκφραστούν ως ξεχωριστές προσωπικότητες.
- Αποφεύγετε να τα ντύνετε με τα ίδια ρούχα, ακόμα και τα ρούχα δίνουν ξεχωριστή προσωπικότητα στο παιδί. Το καθένα δικαιούται να έχει τα δικά του συρτάρια και ντουλάπια.
- Από μικρή ηλικία προσπαθήστε να τα προτρέψετε να ασχοληθούν με ξεχωριστά ενδιαφέροντα για να κάνουν και διαφορετικές παρέες.
- Προσπαθήστε να περνούν από μικρά κάποιες ώρες της ημέρας χώρια. Έτσι, το παιδί που κάθεται εκείνες τις ώρες μαζί σας στο σπίτι έχει περισσότερες ευκαιρίες για επικοινωνία χωρίς να χρειάζεται να διεκδικήσει την προσοχή σας.
- Ζητήστε βοήθεια από συγγενείς και φίλους. Κανείς δεν είπε ότι είναι εύκολο να έχεις πολυμελή οικογένεια!